

COMMENTARII
AD CAESAREAS
CONSTITVTIONES

Prouinciæ Mediolanensis

IN TIT. DE APPELLATIONIBVS
IN QVIBVS APPELLATIONVM NULLITATVM,
Commissionum, Rescriptorumque materia,

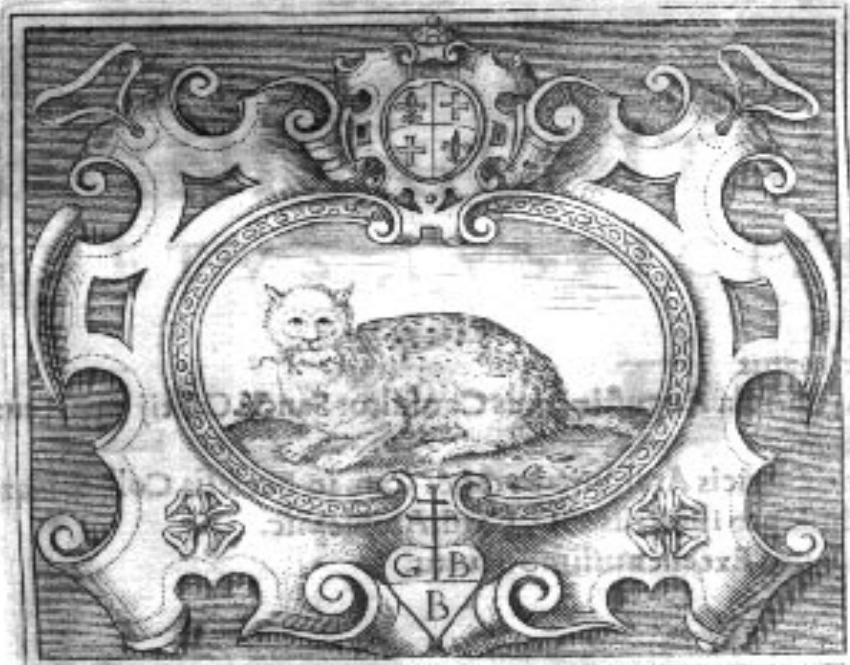
Ad praxim iudiciariam singulari ordine redacta, copiosè explicatur & diuersarum ciuitatum pleraque statuta diligentissimè elucidantur.

IULIO CAESARE RUGINELLO
I. C. MEDIOLANENSI AVCTORE

Nunc Secundum in lucem editi, amplissimisque Additionibus aucti.

CVM SUMMARIIS, ET DVPLICIBVS INDEXIBVS
Altero quidem argumentorum, alterò verò rerum
& verborum notabilium.

CVM LICENTIA SUPERIORVM, ET PRIVILEGIIS.

Apud Ioan. Baptistam Bidellium.

AD LECTORES

*U*M primum titulo Iurifconsulti donatus Mediolanum redij, & in amplissimo iudiciorum campo causas agendo & iudicando versari cepi, verissimum compari illud Ulpiani; Appellandi vsutu semper, & frequentem, & necessarium, non nunquam etiam periculosum. Videbam enim vix aliquam causam inueniri posse, in qua etiam iure vel iniuria de Appellatione non ageretur: hanc vero adeo prauo vsu corruptam esse, ut non iustum, non commune auxilium, non fauorabile remedium equitatem praeserens, non naturalis defensio, non innocentie tutamen, non iuris adminiculum; sed iniustitiae, & iniquitatis vinculum, durum grauamen, & acre virus, ut plurimum nuncupari posset. Illa etiam callida, importuna, moratoria, superstitiosa, temeraria, frustratoria, & superuacua dignoscabatur; idque quorundam litigantium culpa, causarum patronorum corruptela, & iudicum turpi impericia, tum avaritia. Vnde mecum ipse cogitare cepi, quonammodo Appellatio ad suum candorem restitui, & a litium constupratoribus defendi posset. Et quidem ea mihi potissima ratio visa est, ut quae de appellationibus, à iuris tam Caesarei quam Pontificij professoribus sparsim tradita fuerunt, in unum colligerem, & ea praecipue, quae in praxi à prudentibus obseruata, rectoque iudiciorum vsu recepta fuerunt, multis communicarem, dissentientes doctrinas foedere distinctionis conciliarem, quaestiones, ad Decreta huius provinciae, ius municipale, & Rescriptum Senatus facientes, multorum disputationibus variè distrahatis, absoluerem, & in certam, vsuique aptam formam designarem. Atque ita futurum confidebam, ut qui iudicandi munus sustinent, cum in aliquam controuersi iuris perurbationem inciderent, à labore non modicum subleuarentur, alij vero, qui praetermissis calumnijs, & vellicationibus, pro iustitia tantum expeditum causarum exitum desiderant, optime intelligerent, si quando aduersantium culpa per circuitus circumducerentur, à quibus eos abstinere deberet, qua item ratione se tueri valerent, ne aduersariorum factis, litium anfractibus opprimerentur, & dilacerarentur. Quod onus durum nimis, viribusque meis impar se se mihi offerebat, cum in veroque iure complures libros sub titulis de Appellationibus conscriptos, & multo plures commentarios, & tractatus à Doctores compilatos cernerem, adeo ut dubitarem, ne hic meus labor veluti ratis in immenso mari fluctuans traheretur, & ancipiti iudiciorum aera, multorumque reprehensionibus subiceretur. Verumtamen cum praestantibus in rebus aliquid audere, etiam si optatum exitum non assequamur, laudabile apud probatissimos semper fuerit, honestum hunc laborem subterfugere, iudiciumve populare extimescere nolui. Addebat autem mihi animum meum in patriam officium, ac me cunctantem, & verentem Doctores varia iudicia, ad illud onus magis atque magis impellabat adeo, ut meam hac in re prudentiam desiderari maluerim, quam, si hoc praetermississem, officium & diligentiam. Itaque libenti animo opus aggressus sum, quod vix intra annos duodecim, multis licet impeditis curis, compactum, cum iam tandem perficere vellem, prudentissimus P. Cornelius Brederodus insignem de Appellationibus edidit tractatum, in quo, quoniam de eadem materia agi videbatur, per aliquod tempus ab assumpto onere destiti: potissimum cum Reip. causa per nonnullos annos, absuerim à suauissima Patria, publico nomine in Hispaniam missus, ut res Ciuitatis agerem. Tandem nonnullorum doctissimorum virorum suasa inductus, quorum etiam testimonio non ambigebam facile constare posse, me iam à pluribus annis provinciam hanc

COMMENTARIII AD CONSTITVTIONES CAESAREAS

Prouinciæ Mediolanensis.

IN TITVLVM DE APPELLATIONIBVS.

- 1 **C**ognitio originis cuiusq; rei
2 maximè legenti confert.
3 Inuētores legū recensentur.
4 Moyses omnium primus pro-
5 uocationem adiuuenit.
6 Appellatio adinuenta est ad-
7 uersus iniquitatem, & impu-
8 ritiam inferiorum iudicium.
9 Ab electo in loco domini non dabatur appella-
10 tio.
11 Nec etiam quando coram toto consistorio aliquid a-
12 gebatur.
13 Vfus appellationis olim fuit apud Græcos, Atheniē-
14 ses, Macedonas, ac in insula Taprobana, & nu-
15 mero 8.
16 Romulus aliq; Reges appellatione vsi sunt.
17 Lex de prouocatione fuit à Consulibus lata auctore
18 P. Valerio Poplicola.
19 L. Valerius Poplicola leges de appellatione editas
20 renouauit, aliamque tulit.
21 M. Valerius leges pariter de appellatione diligen-
22 tius tulit.
23 Nonnulli alij leges de prouocatione tulerunt, &
24 cur.
25 Prouocatio intra urbem tantum cōcessa erat, & ex-
26 tra ad mille passus tantum.
27 A Dictatore non dabatur appellatio.
28 Neque à Decemuiro, immò si quis collegam tunc ap-
29 pelasset, ab eo, ad quem uenerat, ita discedebat, ut
30 pgniteret prioris decreto non licuisse.
31 Qui prouocationem susulerat, eum prouocare non
32 posse statutum fuit.
33 Appellationem certis in casibus ob Reipub. utilita-
34 tem reiectam.
35 Appellatio, interposita ab ijs, qui sine prouocatione
36 erant creati, profuit aliquando.
37 Ad Reges appellabatur.
38 Sed an ab ipso Rege ad Populum appellari potue-
39 rit.
40 Ab eodem Magistrata ad collegam ius appellandi
41 fuit, & quando.
42 Appellatio tunc proprie ad collegas erat, prouoca-
43 tio uero ad populum.
44 Ad populum quando introducta appellatio.
45 In appellatione iudicij accerbitur multum profuit.
46 Ad Tribunos plebis appellari potuisse.
47 Tribunos quandoque appellationum causas ad Sena-
48 tum detulisse.
49 De Prætoribus ad eos fuit appellatio redacta.
50 Apud Præfectum urbis fuit appellatio interposi-
51 ta.
52 Tria olim Præfectorum urbis genera.
53 Sueton. de potestate Præfectorum urbis loquens de-
54 claratur.
55 Proconsul appellationis index.
56 Magistratus absque appellatione à Nerone datus.
57 Ad Senatū aliquando prouocant.
58 A Magistratu inferiori ad Cæsarem appellabatur.
59 & 36.
60 Iudicij nomen optimè Imperatori conuenire.
61 Appellationes rerum relictæ ad Principem dardur.
62 Apud Athenienses quando prouocatum.
63 Apud antiquos opprobrio fuit Magistratum dari si-
64 ne prouocationis.
65 Prouocatio dabatur post illatum grauamen, contra
66 Sigonium.
67 Qua forma steterunt antiqui in appellatione inter-
68 ponenda.
69 Curam eo, à quo grauari præcedimus, iure Digesto-
70 rum appellandum est, idque etiam iure nouissimo
71 Cod. & Pontificio.
72 Verba prouoco & appello synonyma sunt.
73 Verbo appellari potest apud aëla, alibi uero semper
74 inscriptis & num. 42.